

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoeni; Dr F. A. den Boef, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Dra D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gillhuis-Smitslamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, de Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijcknaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Melma, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wansveld; Dr J. Smelt, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Drs H. Smits, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.
Telefoon No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

BERICHT.

Drs M. B. van 't Veer te Groningen is toegetreden als medewerker aan ons blad.

INHOUD: Hoofdartikelen: Bij het Kerstfeest. Kerstfeest — het einde van de afzondering. — Uit de Schrift: Gods herscheppingswonder aan Jozef onthuld (Matth. 1:24b). — Kerkelijk leven: Hulp opleiding predikant Argentinië. De Groote Catechismus van Zacharias Ursinus, XV. — Literatuur en kunst: Onwaarschijnlijke Romantiek in de Kerstleertuur. — Even parkeer: God met ons! — Uit het pol. en soc. leven: Wat „geleide economie“ beteekent. — Pop. wetensch. schetsen: Geestelijke volksgezondheid, XI. — Het boek van de week: Parafrase van den Bijbel. — Vakwetenschap en praktijk: Oorzaken der gehoortevermindering in West-Europa gedurende de 19e en 20e eeuw, slot. — Perschoon. — Kerknieuws. — Bijlage: Heidelb. Catechismus, blz. 88—96.

HOOFDARTIKEL

Bij het Kerstfeest.

Nu we ons weer hebben gereed gemaakt — in dien althans — om het Kerstfeest te vieren, dat is, om uit de kracht van den levenden Christus niet zoozeer op Hem als op een kindeke te zien, als wel zijn menschwording te gedenken, komt het er wederom op aan, die vleeschwording te belijden, zóó, als de Schrift ze ons openbaart.

Nog steeds zal zulk belijden in dezen tijd een handhaving van het christelijk geloof tegenover onder meer, de theorieën van Karl Barth beteekenen moeten.

Zooals Barth in Nederland te Utrecht over de 12 artikelen een reeks van voordrachten gehouden heeft, zoo heeft hij ook twintig toespraken (de z.g. Gifford lectures) gehouden aan de universiteit te Aberdeen in de lente van 1937 en '38, welke gebundeld onder den titel „Gotteserkenntnis und Gottesdienst nach reformatorischer Lehre“ verschenen zijn¹⁾. Het „woord vooraf“ is gedateerd Aug. 1938. Ditmaal gaan de voordrachten over de Schotsche confessie van 1560. Vooraf gaat een vertaling, die een eigen vertaling blijkt te zijn, en daarna volgen de voordrachten zelf, waarbij een massa van wat in de confessie staat terzijde gesteld blijft, doch vele barthiaansche hoofdgedachten met meerdere of mindere duidelijkheid worden voorgedragen.

Over die vertaling der Schotsche Confessie, en in het algemeen over Barth's wijze van vertalen, zou heel wat te zeggen zijn; wat trouwens al reeds het geval was sinds Barth met een eigen vertaling van den brief aan de Romeinen voor den dag gekomen is. Wij zeggen niet teveel, als wij Barth verwijten, dat zijn vertalingen herhaaldelijk blijken geven van droevige vooringenomenheid en van willekeur. Een frappant voorbeeld is ditmaal in art. 13 der Schotsche Confessie de vertaling van „oorzaak“ (causa) door „grond“. Het artikel spreekt over de oorzaak van de goede werken; maar dat komt Barth niet te pas in zijn theologie; immers, de omkeer die bij den mensch plaatsgrijpt in den vorm eener radicale verandering in de objecten van zijn affecten van liefde en van haat, mag (zoo zegt hij), nimmer worden aangezien voor iets meer dan een teeken. Een teeken nu is altijd te onderscheiden van de beteekende zaak. Niet onwaarschijnlijk heeft deze onjuiste en ongereformeerde opvatting de vertaling, gelijk wij ze bij Barth lezen, in de pen gegeven, wanneer hij dit art. 13 laat handelen niet over de oorzaak der goede werken, maar over „den grond der goede werken“.

1) Voor Nederland: Callenbach, Nijkerk.

Begrijpelijkwijze interesseeren wij ons ditmaal 't meest voor wat Karl Barth in dit nieuwe boek zegt over Gods openbaring in Jezus Christus, met name dan over de vleeschwording van Jezus Christus. Ook hier valt helaas te constateeren, dat de duitse vertaling, die Barth geeft, afwijkt van den latijnschen tekst, en dat deze afwijkingen steeds ten gunste komen van Barth's theorieën, ook al wordt daardoor het origineel, nu ja, verminkt. Het begint al dadelijk met het begrip van de volheid des tijds. Herhaaldelijk is er in ons blad reeds op gewezen, dat Barth dit begrip ontdoen wil van zijn historische beteekenis. De volheid des tijds is bij hem niet een rijpgeworden historisch proces, maar een onhistorische „tijd“, een tijd, waarin de historie „doorbroken“ wordt, omdat God wonderlijk, transcendent, tot de wereld ingaat, echter niet om met haar m é e te gaan, maar om dóór haar heen te breken. Vandaar dan ook, dat Barth geheel willekeurig zijn eigen meening legt in de vertaling der Schotsche confessie. Deze laatste toch drukt zich aldus uit, dat God den Zoon in de wereld zond, toen de volheid des tijds gekomen was; en in deze uitdrukking belijdt ze met alle christelijke kerken van vroeger, dat die volheid des tijds reeds vele eeuwen bezig was te komen; het proces — niets minder dan dat — van Gods werk in de geschiedenis was reeds lang aan den gang geweest; en zie, in de dagen van keizer Augustus is het tot rijpheid gekomen. Datgene waar het hier feitelijk om gaat ligt hier dus open en bloot uitgesproken: de waarde n.l. van de geschiedenis, van het procesmatige van Gods werken, de werkelijkheid van het „hebben“ van Gods werk in onze geschiedenis als een werkelijk daarin optredende historische kracht, die niet het historische doorbreekt, maar daartoe ingaat, daarin meegaat. Wilde nu Barth eerlijk vertalen, d.w.z. zonder iets in de Schotsche Confessie in te leggen, dan had hij dezen voltooid verleden tijd („gekomen was“) rustig laten staan; de strijd tusschen hem en de oude confessie ware dan meteen duidelijk aan het licht getreden. Helaas is het andersom. Van den voltooid verleden tijd („gekomen was“) maakt Barth een ónvoltooid verleden tijd („kwam“): „als die Fülle der Zeit kam, da sandte Gott seinen Sohn“.

Wie proeft hier geen willekeur? En wie erkent niet dat hier, zij het ook in een klein trekje dat weinig menschen opvalt — heel het Kerstevangelie, inclusief de adventsprediking, de facto gebruikt is door den denker-theoloog? De volheid des tijds komt bij de Schotsche vaders naar ons toe langs de horizontale lijn. Dat is gereformeerd. Barth daarentegen laat ze komen langs de verticale lijn; en dat is ongereformeerd. Dit verschil is misschien door een beeld goed aan te geven; een beeld dat we ook aan den Bijbel ontleenen. In ander verband toch spreekt de Schrift wel eens over druiven der aarde, die rijpgestoofd worden moeten. Licht dat beeld eens even uit zijn tekstverband, en laat voorts die druiven op de tafel van een denkbeeldigen eter komen. Dan is het gereformeerd, te zeggen: de rijpgestoofde druiven, de druiven die hun „volheid des tijds“ gehad hebben, komen heden op tafel. Het zijn dan druiven, die aan een ons bekende wijnstok gegroeid zijn, een wijnstok, die zijn wortels in onzen grond en zijn ranken tegen onzen muur geslagen heeft, een wijnstok, kortom, die hier beneden groeit en vruchten draagt, ook al mag hij misschien „van boven“, dat wil zeggen door den hemelschen Landman geplant zijn. Komt er echter op de tafel van den eter druiven uit een „andere wereld“, geapporteerd langs de lijn enkel van het zich als zoodanig repeteerende mirakel, niet gegroeid aan een ordinair wijnstok, doch staat daarentegen de tafel van den eter met vier pooten op denzelfden beganen grond, als waarop hij met zijn twee beenen staat, dan past

Over den doop.

We staan hier voor een mysterie, dat niemand doorgronden kan.

Generzijds staat het vast, dat God zulke kinderens (n.l. „van het geloofte volk“) in Zijn Verbond besluit, en anderzijds is het feit niet te loochenen, dat velen den zegen van dat Verbond niet deelachtig blijken te zijn.

Wilt ge daar nu toch indringen, dan verloopt ge op doolpaden, geeft de kinderlijke gehoorzaamheid prijs, en bederft uw kerk.

Zegt ge daarentegen: Alas! is de door God gestelde regel. Daar buig ik voor. Alas! geloof ik het, Welnu, dan bloeit uw kerk, en heeft de gehoorzaamheid des geloofs ook hier haar vrucht.

Dr A. KUYPER.

„De Herant“, No. 929, 13 Oct. 1895.

die spijze niet bij dezen eter, dan hebben ze eigenlijk geen historische verbanden; dan kan wel het oogblik, waarop die druiven uit een andere wereld komen, de continuïteit verbreken waarin zoowel de tafel als de eter als de ordinaire spijzen van den man zelf opgekomen zijn, maar dan is ook meteen daarin gebleken, dat dit „oogblik“, schoon het optrad in de geschiedenis van de tafel en van wie er aanzit, niet historisch is geworden. Zoo aarzelen we niet, deze fout in Barth's vertaling een aanslag op het Kerstfeest van 't historisch christendom te noemen.

Een tweede trekje is mogelijk niet minder sprekend. De Schotsche belijdenis zegt, dat de Zoon de menschenlijke natuur heeft aangenomen uit de „substantie“ van een vrouw, en dat nog wel een maagd. Het woord „substantie“ zal hier wel gekozen zijn — wij hebben thans geen tijd om deze onderstelling historisch te verifiëren — met het oog op het feit dat in den eersten zin gezegd was, dat de Zoon, dien God in de wereld zond, de „substantie“ van Gods glorie was. Barth evenwel laat in beide gevallen het woord „substantie“ geheel verdwijnen in zijn vertaling. Als de confessie zegt, dat de Zoon de substantie was van Gods glorie, dan maakt Barth daarvan, dat de Zoon „die Fülle“, de volheid van Gods eigen heerlijkheid was; en de „substantie“ van de maagd Maria, die ook expres als vrouw wordt aangediend, wordt heelmaal verwaarloosd in de vertaling van Barth: de Zoon nam menschenlijke natuur aan „von einer Jungfrau“. De reden van deze verminking, zachter mogen wij het niet zeggen, ligt al weer voor de hand. Barth heeft immers meer dan eens uitgesproken, dat Christus' geboorte uit een maagd niet het eigenlijke was, niet de zaak zelf was, waar het om te doen is. De geboorte uit een maagd is weer hoogstens een „teeken“; ze is niet de beteekende zaak zelf. Want die beteekende zaak ligt op een heel ander niveau. Die ligt hierin, dat het Woord Gods — God in Zijn openbaring — tot de menschen komt, en dan weer van boven af, en dan weer, net als die druiven van daareven, „uit een andere wereld“, die met „onze wereld“ niet in continuïteitsverbanden staan kan. Want dat Gods Woord zonder menschenlijk toedoen tot menschen komt, dat is de eigenlijke vleeschwording des Woords volgens Barth. Zoo is evenwel de term „vleeschwording des Woords“ van zijn kracht afdoende beroofd. Alle openbaring heeft hier „vleeschwording des Woords“ gelijk ook alle openbaring meteen „verzoening“ beteekent. Maar daarmee is ook die vleeschwording des Woords, gelijk de openbaring zelve, weer onhistorisch gemaakt. Hiermee correspondeert dan weer, dat ook ons geloof als onhistorisch wordt gezien: bij deze denkers kan het geloof geen onderdeel van een proces van vernieuwing zijn, geen schakel in Gods heilsketen, geen onderdeel in een historisch gedachte „heils-orde“. De lieden, die om Barth heen zwermen, mogen vaak de oogen der eenvoudigen verblinden, door, b.v. à la Mistkotte, evenzoo te spreken van „geloof“ dat